

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Hepimizin yakından takip ettiği gibi Ortadoğu’da başlatılan emperyalist fırsat savaşının ortaya çıkardığı insani ve çevresel yıkımı kaygıyla izliyoruz. Savaşın bir an önce sona ermesi ve sorunların diplomasiyle çözülmesi en büyük dileğimizdir. Çünkü savaşın bedeli, ekonomik tablolarla değil; insan hayatında ve doğada açtığı derin yaralarla ölçülmektedir. Bu savaş ne İran’ın nükleer güç olmasını engellemeye yöneliktir ne de güvenlik ve özgürlük kaygılarıyla ilgilidir. İran’ın nükleer güç olmaması yönündeki müzakereler anlaşma yoluna girmişken aniden başlatılan saldırılar, esas amacın ne olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bir aya yaklaşan savaş, taraflara kaybettirmekle kalmamış aynı zamanda dünyaya da bedel ödetmeye başlamıştır.

Küresel gelişmelere baktığımızda, ülkelerin farklı stratejik yaklaşımlarla hareket ettiğini görüyoruz. Kimi daha sabırlı ve planlı adımlar atıyor, kimi risk yönetimi ve güç dengesi üzerinden ilerliyor, kimi de mevcut durumu fırsat bilip uzun vadeli nüfuz ve alan hâkimiyeti kurmaya odaklanıyor. Ülkemizin ise dengeli bir duruş sergilediğini görüyoruz. Diplomasiyle yürütülen barış girişimlerinin kıymetli olduğunu düşünüyoruz. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün işaret ettiği “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesinin kararlılıkla sürdürülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Görünen o ki tırmanan gerilim ve çatışmaların etkisiyle savaş, artık yalnızca siyasi ya da askeri bir mesele olmanın ötesine geçmiştir. Enerji piyasalarından ticaret hatlarına, gıda sistemlerinden tarımsal üretime kadar uzanan çok boyutlu bir olumsuz etki alanına sahiptir. Coğrafi konumumuz gereği ülkemiz de bu gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Tarım, turizm ve ticaret kenti Antalya’mız ise şiddeti hisseden şehirlerin başında gelmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Hürmüz Boğazı çevresindeki riskler, sektörümüz açısından üç temel gerçeği bir kez daha ortaya koymuştur.

Birincisi maliyet gerçeğidir. Enerji fiyatlarındaki artış; mazottan gübreye kadar tüm girdileri doğrudan yükseltmektedir. Sektörümüz ve nitelikli girdi gerektiren örtüaltı üretim yapımız nedeniyle kentimiz bu artışlardan çok fazla etkilenmektedir. Kentimizden örnek verecek olursam; 2025 verilerine göre 181 bin tonluk kimyevi gübre tüketimiyle Türkiye’de 8. sıradayız. Fakat birim alanda en yoğun ve nitelikli gübre kullanan illerin başında geliyoruz. Gübre başta olmak üzere mazot ve diğer girdi maliyetlerindeki şiddetli artışlar, zayıflayan rekabet gücümüzü felç etme riski taşımaktadır. Ancak her zaman belirttiğim gibi tarım, yalnızca bir sektör değildir; gıda güvenliğidir, ekonomik dayanıklılıktır, stratejik güçtür. Dolayısıyla tarımsal faaliyetlerle ilgili değer zincirinin mutlaka korunması ve geliştirilmesi hayati bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda alınacak kararlar ve uygulamalar sektörümüzün dayanıklılığını

artıracaktır. Örneğin ürede gümrük vergisinin sıfırlanması, azotlu gübre ihracatına getirilen kısıtlamalar ve amonyum nitrat satışına izin verilmesi yerinde adımlardır. Bunun yanında finansman imkânlarının güçlendirilmesi ve tarımın stratejik bir alan olarak ele alınması büyük önem taşımaktadır.

Diğer taraftan ülkemiz enerji ve gübre dışında zirai ilaç, yem ve diğer temel tarım girdilerinin hammaddelerinde de önemli ölçüde dışa bağımlıdır. Bu durum sektörümüzü kırılgan hale getirmektedir. Yüksek maliyetler altında üretimde kalmaya çalışan üreticimiz, savaşın tetiklediği girdi fiyatlarındaki artışı taşıyacak güçte değildir. Bu nedenle tarımsal üretimin sürdürülebilirliği için acil ve somut adımlar atılmalıdır. Tarımsal üretimde maliyet baskısını azaltmak için mevcut destekleme anlayışını yeniden değerlendirmek zorundayız.

İkincisi tedarik güvenliğidir. Enerji ve lojistikte yaşanan her aksama girdilere erişimi ve mal sevkiyatını zorlaştırmaktadır. Oysaki tarımda zaman kaybının telafisi yoktur. Girdi zamanında gelmezse üretim aksar, verim düşer ve mal sevkiyatı zorlaşır.

Nitekim özellikle Avrupa Birliği (AB) için geleceğin üretim ve ticaret politikası, tedarik güvenliğidir. AB'nin tedarik zincirlerini güvenilir ortaklar üzerinden yeniden kurma amacına yönelik hazırladığı "Made in EU" düzenlemesinde ülkemizin yer alması önemlidir. Bu konuda büyük bir çaba sarf eden Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Ancak diğer taraftan AB dış ticareti ve gümrük tarifelerini standartlarla belirlemeye ve sürdürülebilir üretim kriterlerine uyumu korumaya odaklanan bu temel politikanın potansiyel kadar riskler de barındırdığını unutmamalıyız. En büyük risk, ilave maliyet artışlarıdır. Bunu aşmamızın yolu doğru yatırım hamlelerinden geçmektedir. Yani acilen yapmamız gereken iş ve yatırım ortamını iyileştirmektir. Çünkü "Made in EU" kapsamında olmak ülkemizin üretim ve ihracat kapasitesini geliştirecektir.

Üçüncüsü ise sahip olunan potansiyeldir. Bölgesel ticaret akışının zayıfladığı dönemlerde Türkiye, güçlü üretim kapasitesiyle mevcut ve yeni pazarlarda öne çıkan bir ülke olmuştur. Antalya ise örtüaltı üretim ve ihracat gücüyle böyle dönemlerde önemli roller üstlenmiştir. Ancak artan navlun maliyetleri ihracatta rekabet gücümüzü ciddi şekilde zayıflatmaktadır. Bu alanda maliyetleri dengeleyecek ve ihracatçıyı koruyacak önlemler gecikmeden alınmalıdır. Unutmayalım ki; maliyet yükü hafifletilmeden hiçbir potansiyel, kalıcı kazanca dönüşemez.

Son olarak, dünya ve ülkemiz turizm sektöründe de savaş kaygısı hakimdir. Bu kaygıyı gidermek için güven algısını güçlendirecek tanıtım ve stratejiler gecikmeden devreye alınmalıdır.

Değerli Arkadaşlar,

Açıklanan 2025 yılı gayri safi yurt içi hasıla verileri, tarım sektörünün son 25 yılda üçüncü kez yılın tüm çeyreklerinde küçüldüğünü ortaya koymuştur. Sektörümüz yılı %8,8 daralma ile kapatmıştır. Bu tabloyu yalnızca kuraklık ya da don ile açıklamak doğru olmaz. Çünkü tarım, son 25 yılda 8 kez küçülmüş; ortalama her 3 yılda bir daralma yaşamıştır. Bu artık geçici değil, yapısal bir sorundur. Aynı dönemde genel ekonomimiz yıllık ortalama %4,9 büyürken, tarım yalnızca %2,5 büyüebilmiştir. Yani sektör olarak yarı hızda ilerlemişiz. Bu fark, zamanla sektörümüzü zayıflatmış ve ataletle sürüklemiştir. Bu tespitlerimizi ve 2025 yılının tarım

açısından iyi geçmediğini yıl boyunca rakamlar ve gerçekleştirmelerle paylaşmışım. Sonuç olarak çözüm; tarımı esastan ve kapsayıcı bir yaklaşımla yeniden ele almaktır.

Değerli Arkadaşlar,

2026 yılının Ocak ve Şubat aylarına ilişkin öncü göstergelerine baktığımızda, kentimizin ülkemiz ekonomisine oranla nispi olarak daha dirençli bir görünüm sergilediğini görüyoruz. Çekle işlem hacmindeki artış ülkemiz ortalamasının iki katından fazla artarken, karşılıksız çek hacmindeki artış ülke ortalamasının yarısında kalmıştır. Toplam kredilerde Türkiye’de %44 artış görülürken Antalya’da %56; ticari kredilerde %45’e karşılık %63 artış yaşanmıştır. Tarımsal kredilerde ise ülke genelinde %41, kentimizde %39 artış gerçekleşmiştir. İhracatta ise daha güçlü bir tablo söz konusudur. Türkiye genelinde toplam ihracat %0,8 daralırken, Antalya’da %18 artmıştır. Tarımsal ihracatta ise Türkiye %0,7 gerilerken, kentimiz %19,4 artış sağlamıştır. Özetle, yılın ilk iki ayında Antalya, ülke ortalamasının üzerinde bir performans ortaya koymuştur. Bu ivmenin gelecek aylarda da korunması için iş dünyası olarak çalışmaya devam edeceğiz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya Ticaret Borsası olarak 2026 yılı için tamamını bildiğiniz gibi “su” olarak belirlemiştik. Son tarım gündem programımızda da konumuz “su” oldu. Programa konuk olan hocamızın özellikle yer altı kaynaklarını kast ederek çok net bir tespiti sizlerle paylaşmak isterim “Bugün kullandığımız su aslında torunlarımızın suyu”. Bu söz tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin doğrudan su yönetimine bağlı hale geldiğinin en çarpıcı halidir. Acilen suyu merkeze alan, verimliliği artıran ve her damlayı koruyan bir üretim anlayışına geçmek zorundayız. Aksi halde yalnızca rekabet gücümüzü değil, geleceğimizi de kaybederiz.

Geçtiğimiz günlerde yürürlüğe giren 2026–2035 dönemi Ulusal Su Planı da su meselesinin artık ertelenebilir bir konu olmadığını açıkça ortaya koymuştur. Plan; suyu koruyan, verimli kullanan ve gelecek nesillere aktaran bir üretim anlayışına geçişin yol haritası niteliğindedir. Ancak esas olan bu planı kâğıt üzerinde bırakmamak ve sahada uygulayabilmektir.

Değerli Meclis Üyeleri,

2010 yılında başlattığımız YÖREX ile yerel değerlerimizi ekonomiye kazandırmaya devam ediyoruz. Bu yıl 22–26 Nisan tarihlerinde düzenleyeceğimiz YÖREX’te her zaman olduğu gibi; üreticilerimizi, kooperatiflerimizi, oda ve borsalarımızı, kalkınma ajanslarımızı, zincir marketleri ve e-ticaret platformlarını bir kez daha bir araya getiriyoruz. Ürünlerine katma değer yaratmak ve ekonomiye kazandırmak isteyen herkesi YÖREX’te yer almaya davet ediyoruz. Tüm hemşerilerimizi ve misafirlerimizi 5 gün boyunca 10.00–20.30 saatleri arasında ANFAŞ Fuar Alanı’na bekliyoruz.

Sözlerime son verirken; üretimin sürdüğü, suyun korunduğu, barışın güçlendiği bir gelecek diliyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı